

*„Viri prudentes et sapientes
numquam divitias nimias
cupient“*

Otevřené vzdělávání a otevřená věda, MOOC, SOOC, občanská věda, Wikipedie, wiki přístup, wiki komunity, nelineární učení

Učící se společnost

2017

Michal Černý

Otevřené učení

- Otevřené vzdělávací zdroje
- Otevřené kurikulum
- Otevřená data ve vědě
- Otevřené zdroje
- Občanská věda
-

Otevřené vzdělávací zdroje

- Do velké míry otázka licencí, neexistuje jednotný autorský zákon, i když CC není špatné
- Otevřené nemusí znamenat zdarma
- Obtížné vyhledávání (GCS)
- Návaznost na možnosti modifikace a dalšího zpracování

Kritéria kvality digitálních vzdělávacích zdrojů podpořených z veřejných rozpočtů verze 1.0, červenec 2016

Digitální vzdělávací zdroje mohou v praxi nabývat různých podob. Je v podstatě nemožné vytvořit takové požadavky, které by přiléhavě respektovaly charakter všech typů digitálních materiálů a prostředků využitelných ve vzdělávání nebo přímo pro potřeby vzdělávání vytvořených. Níže uvedené požadavky tematicky rozdělené do tří oblastí (autorskoprávní požadavky, technické požadavky a požadavky na odbornou správnost, pedagogiku a didaktiku) popisují konsensus s co nejširším záběrem. V oblasti odborná správnost, pedagogika a didaktika se aplikují pouze ty požadavky, které jsou pro daný typ (druh) zdroje relevantní. V zájmu jednoduchosti a větší srozumitelnosti používáme v textu termín „materiál“ místo „digitální vzdělávací zdroj“.

Autorskoprávní požadavky

1. **Podmínky užití.** Materiál je k dispozici pod veřejnou licenci¹,

která jej povinně umožňuje:

1.1. **sdílet** (rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat v původní podobě).

Doporučuje se, aby veřejná licence dále umožňovala materiál:

1.2. **upravovat** (zasahovat do něj - rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat díla z něj odvozená, tj. materiál podle vlastního uvážení a výukových či učebních záměrů a potřeb měnit, vylepšovat, obohacovat, vytvářet další díla na základě tohoto materiálu a sdílet výsledky²),

1.3. **využívat komerčně** (rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat materiál - případně i z něj odvozená díla - pro výtěžné účely).

Příklady OER na KISKu

- KPI11: standardizovaná možnost licencování
- VIKMB39: otevřený kurz pro hosty, ale nikomu ho nedáme, části se ale sdílet dají

MOOC

- Masivní: jsou tak velké, že není možný individuální přístup, což implikuje jiné didaktické přístupy
- Online
- Otevřený: otevřený znamená, že neklade zbytečné překážky, jako jsou formální požadavky na vzdělání.
- Kurz: problematický pojem – jak velký je kurz? Kolik stran textu nebo hodin videa?
- Podle MŠMT ČR je MOOC multimedialní, čert ví proč.

MOOC

- Velice malá míra dokončení (cca 5 %)
 - Sociální exkluze
 - Problematická motivace
 - Nižší kvalita než běžné kurzy
 - Jak standardizovat?
-
- Ale je to velký a zajímavý trh.

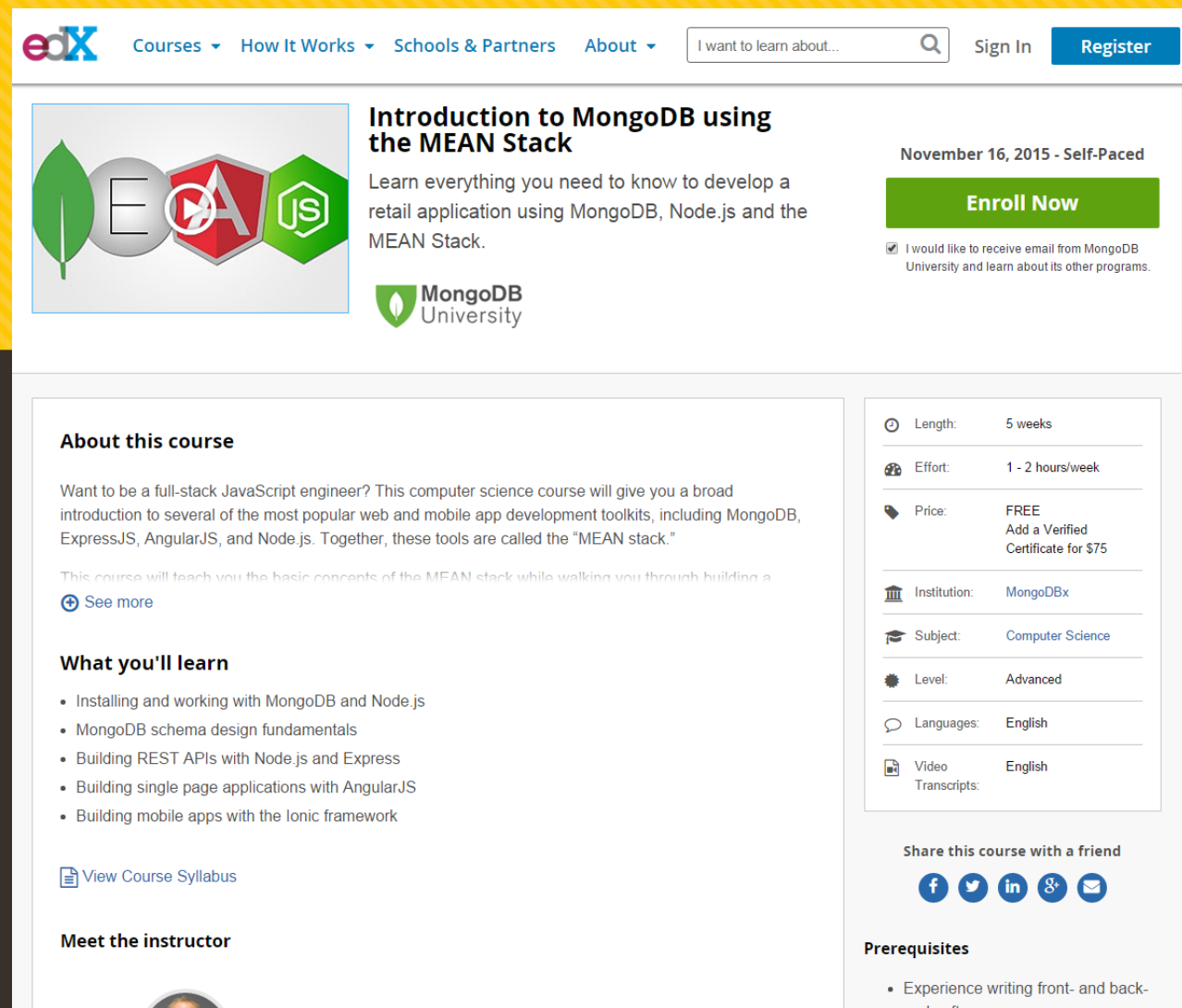
MOOC

- Jak uznávat kredity?
- Na čem vydělávat?
- Jak budovat kurikulum?
- Jak zlepšit míru dokončení?
- Jak pracovat se vzájemným hodnocením?
- Všichni se kopírujeme....

Otevřené kurzy

edX

- <https://www.edx.org>
- Harvard University a Massachusetts Institute of Technology.
- Dnes se postupně přidávají další.
- Spojení videa, diskusí, projektů a testů.
- Možnost zisku certifikátu

The screenshot displays the edX website interface. At the top, there is a navigation bar with the edX logo, menu items for 'Courses', 'How It Works', 'Schools & Partners', and 'About', a search bar with the placeholder text 'I want to learn about...', and buttons for 'Sign In' and 'Register'. The main content area features a course card for 'Introduction to MongoDB using the MEAN Stack'. The card includes a graphic with icons for E, A, and JS, a description of the course, the MongoDB University logo, and an 'Enroll Now' button. Below the course card, there is a section titled 'About this course' with a paragraph of text and a 'See more' link. A 'What you'll learn' section lists five bullet points. To the right, a sidebar contains course details: Length (5 weeks), Effort (1 - 2 hours/week), Price (FREE, with an option to add a Verified Certificate for \$75), Institution (MongoDBx), Subject (Computer Science), Level (Advanced), Languages (English), and Video Transcripts (English). At the bottom of the sidebar, there are social sharing options and a 'Prerequisites' section.

edX Courses ▾ How It Works ▾ Schools & Partners About ▾ I want to learn about... 🔍 Sign In Register

Introduction to MongoDB using the MEAN Stack

Learn everything you need to know to develop a retail application using MongoDB, Node.js and the MEAN Stack.

November 16, 2015 - Self-Paced

Enroll Now

I would like to receive email from MongoDB University and learn about its other programs.

MongoDB University

About this course

Want to be a full-stack JavaScript engineer? This computer science course will give you a broad introduction to several of the most popular web and mobile app development toolkits, including MongoDB, ExpressJS, AngularJS, and Node.js. Together, these tools are called the "MEAN stack."

This course will teach you the basic concepts of the MEAN stack while walking you through building a

[See more](#)

What you'll learn

- Installing and working with MongoDB and Node.js
- MongoDB schema design fundamentals
- Building REST APIs with Node.js and Express
- Building single page applications with AngularJS
- Building mobile apps with the Ionic framework

[View Course Syllabus](#)

Meet the instructor

Length: 5 weeks

Effort: 1 - 2 hours/week

Price: FREE
Add a Verified Certificate for \$75

Institution: MongoDBx

Subject: Computer Science

Level: Advanced

Languages: English

Video Transcripts: English

Share this course with a friend

[f](#) [t](#) [in](#) [g+](#) [e](#)

Prerequisites

- Experience writing front- and back-end software

Coursera

- <https://www.coursera.org>
- Stanford University, University of Michigan, University of Pennsylvania, University of Illinois či Princeton University a postupně se připojují další špičková (nejen) americká univerzitní pracoviště. 136 dodavatelů.
- Tlak na kvalitu, certifikáty.
- Důraz kladen na video, testy a projekty.
- 1474 kurzů
- Řada komplexních specializací

The screenshot shows the top part of a Coursera course page. At the top left is the Coursera logo. Below it is the course title 'Creativity, Innovation, and Change' by The Pennsylvania State University. A navigation menu includes 'Course Info' and 'Preview Course'. The main content area is titled 'About this Course' and contains the following text: 'Let's keep making history together - over and over!', 'In 2013 and 2014, over 200,000 people from more than 190 countries came together in this MOOC to explore creativity, innovation, and change.', 'What did we DO? We discovered creative uniqueness through Creative Diversity. We used Intelligent Fast Failure to build innovative skills. We applied CENTER principles to drive personal change. And we implemented value creation skills to initiate lasting change.', 'That was CIC 1.0 and CIC 2.0, and it was a BLAST!', 'Now we're back - and even better than before - with some new faces and fresh ideas to help you develop your creative potential, so you can enhance and transform your business, your community, and your personal life. This is CIC On-Demand ... we're ready to ROCK ... AND we are always open!', 'Recommended Readings: Innovate or Die - Jack Matson: <http://amzn.to/14Wed0V>, CENTER - Darrell Velegol: <http://amzn.to/17rLZKj>', 'Subtitles available in English', and '3-5 hours/week'. On the right, there is a 'Start learning now' button with an 'Enroll' button below it. Below that, a section titled 'Certificate Available for Learners' features a certificate icon and text: 'Complete this course and showcase your success with a Certificate - it's trusted, secure and issued by Coursera. Learn more about Certificates >'. The top right corner of the page shows 'THE PENNSYLVANIA STATE UNIVERSITY' and the course title 'Creativity, Innovation, and Change'.

The screenshot shows a Coursera video player interface. At the top, it says 'You are previewing this course.' with a 'Join Course' button. Below that, the video title 'CIC Team Dance' is displayed. The video player shows a woman and a man smiling. The video progress bar indicates 0:24 / 1:48. Below the video player, there are sections for 'Discussions' and 'Downloads'. The 'Discussions' section has tabs for 'Latest', 'Top', and 'Unanswered', a search bar, and a 'New Thread' button. A discussion titled 'Red Shirt' is visible, posted by 'Smriti Palwal' 24 days ago, with 155 views and 4 replies. The 'Downloads' section lists 'Lecture Video .mp4', 'Subtitles (English) WebVTT', and 'Transcript (English) .txt'. The bottom right corner shows a page number '1'.

Khan Academy

- 2006 Salman Khan
- Od ZŠ po universitu
- Základ je ve videu – dnes je jich přes 3500 na YouTube.
- Hodně matematiky a přírodních věd.
- Postupně testy, gamifikace a další prvky.
- <http://www.khanacademy.org/>

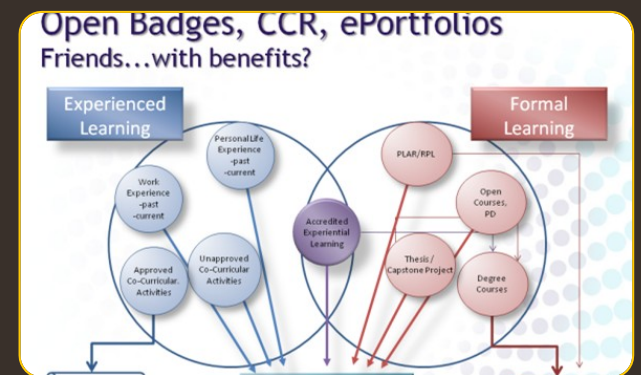
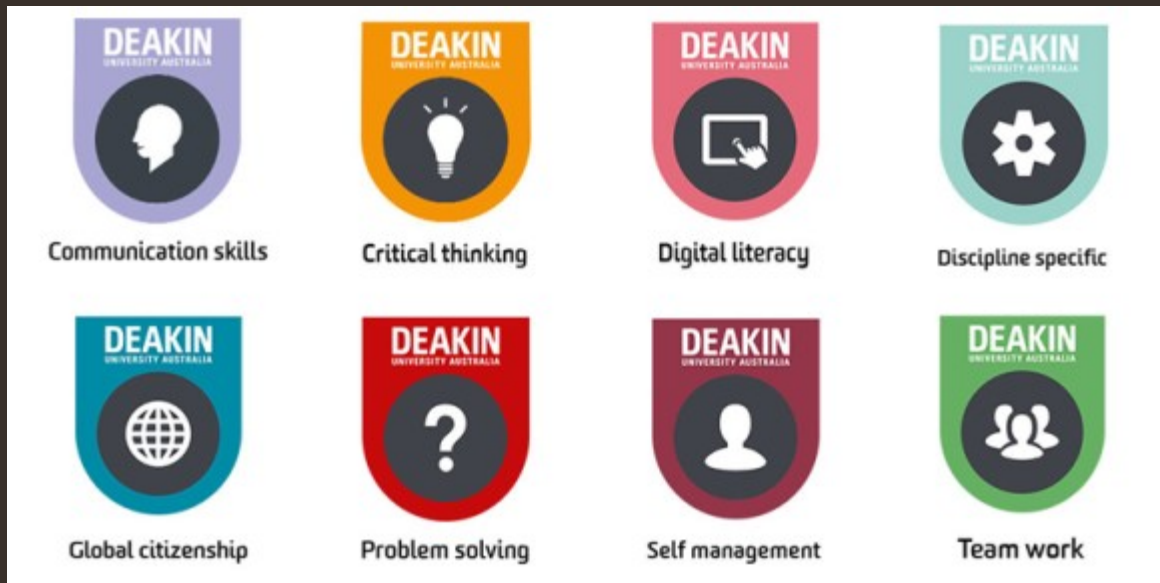
SOOC

- Small nebo Social
- Důraz je kladený na to, že jde o malou skupinu, která se vzájemně podporuje, motivuje a může jít více do hloubky
- Typicky cca 20 – 50 osob
- V čem se mění design?
- K čemu je to dobré?

Rhizomatic Education

- David Cormier
- Strom x oddenek
- Kurikulum x komunita
- Základní myšlenka: učitel vytvoří počáteční strukturu a studenti na ni sami staví podle toho, co je zajímavá a je pro ně důležité. Důraz je kladen na otevřenost a komunitu.
- Někdy se užívá koncept otevřeného sylabu (viz náš kurz), který je kompromisem mezi oběma přístupy.
- [Jak roste oddenek?](#)

Open Badgages

Otevřená data – (astro) fyzikální příklady

SIMBAD

- Set of Identifications, Measurements, and Bibliography of Astronomical Data.
- Databáze astronomických objektů s celou řadou informací – od lokalizace, přes velikost až po spektrální třídu či pozorovanou velikost.
- Existuje zde prohlížeč CDS s fotografiemi oblohy a pěknou vizuální podobou dat.
- Řada grafů, fotografií a dalších dat.
- Žáci mohou sami počítat a studovat hvězdy stejně, jako současní astrofyzici.

SIMBAD

Basic data : M 31 -- Galaxy

query around with radius arcmin

Other object types: LIN () , G (LEDA, 2MASX, MCG, UGC, UZC, Z, [M98c]) , AGN ([VV2000c], [VV2003c], [VV98c]) , Rad (2C, DA, [DGW65]) , IR (IRAS, IRC, RAFGL) , QSO ([VV2006], [VV2010]) , GiC (GIN) , GiG (K79) , X (XSS)

ICRS coord. (ep=J2000): 00 42 44.330 +41 16 07.50 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

FK5 coord. (ep=J2000 eq=2000): 00 42 44.330 +41 16 07.50 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

FK4 coord. (ep=B1950 eq=1950): 00 40 00.09 +40 59 41.7 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

Gal coord. (ep=J2000): 121.1743 -21.5733 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

Radial velocity / Redshift / cz: V(km/s) -300.0 [4.0] / z(spectroscopic) -0.001000 [0.000013] / cz -299.85 [4.00] (~) C [2012AJ...144...4M](#)

Morphological type: SA(s)b D [2013AJ...146...67B](#)

Angular size (arcmin): 129 25 45 (~) (~) C ~

Fluxes (6):

U 4.86 [0.03] D [2007ApJS..173..185G](#)

B 4.36 [0.02] D [2007ApJS..173..185G](#)

V 3.44 [0.03] D [2007ApJS..173..185G](#)

J 2.094 [0.016] C [2006AJ...131.1163S](#)

H 1.283 [0.017] C [2006AJ...131.1163S](#)

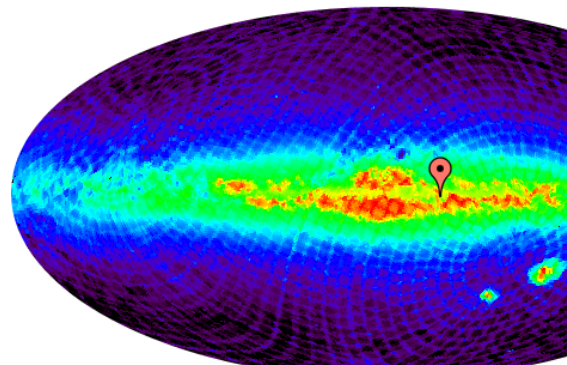
K 0.984 [0.017] C [2006AJ...131.1163S](#)

Interactive [AladinLite](#) view

essential notes: • See GALEX UV data in [GALEX data](#)

[U/297] NOMAD Catalog (Zacharias+ 2005)

© UDS/CNRS

[Contact](#)

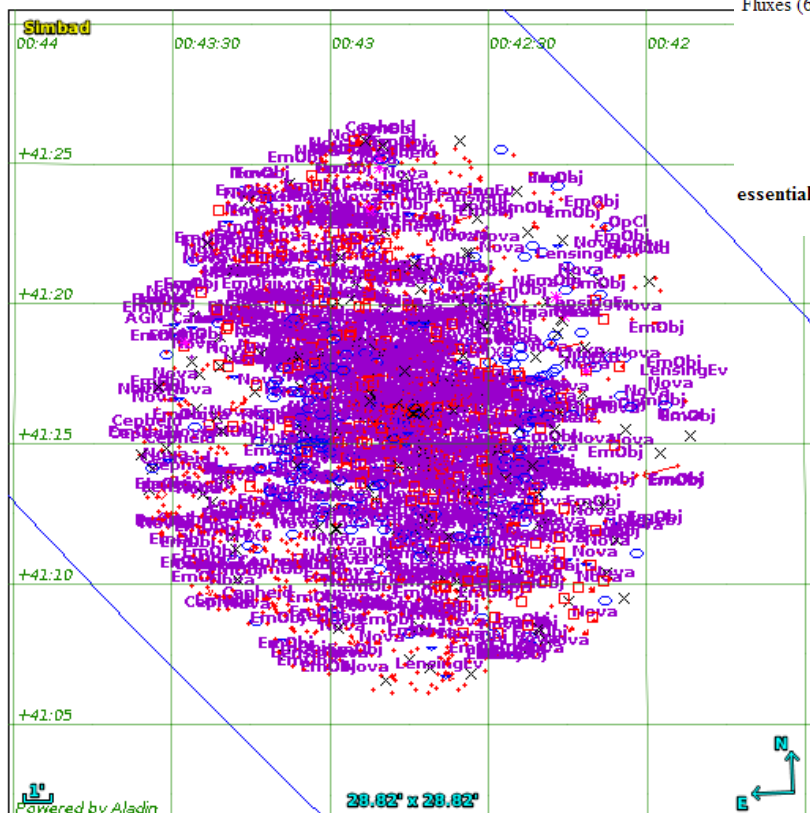
Show entries

Search:

NOMAD1	YM	RAJ2000	DEJ2000	r pmRA	e_pmRA	pmDE	e_pmDE	Bmag_r	Bmag	Vmag_r	Vmag	Rmag_r	Rmag
0406-0613212	.M	251.6583608	-49.3224261	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613213	.M	251.6585569	-49.3417431	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613214	..	251.6586361	-49.3374389	B 58.0	8.0	16.0	13.0	16.820	B			16.480	e
0406-0613215	.M	251.6586450	-49.3043142	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613216	YM	251.6586778	-49.3793111	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.320	B	17.740	Y	17.160	B
0406-0613217	.M	251.6587819	-49.3356822	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613218	YM	251.6591917	-49.3984250	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.200	B	17.650	Y	16.320	B
0406-0613219	.M	251.6592500	-49.3568167	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.270	B			15.920	e
0406-0613220	YM	251.6595028	-49.3180139	B 0.0	0.0	0.0	0.0	16.680	B	16.640	Y	16.270	B
0406-0613221	.M	251.6595078	-49.3758131	M0.0	0.0	0.0	0.0						

Showing 1 to 10 of 50 entries

[get the EPS file for this image](#)

SIMBAD

[Portal](#)
[Simbad](#)
[VizieR](#)
[Aladin](#)
[X-Match](#)
[Other](#)
[Help](#)

Search

Target :

Examples :

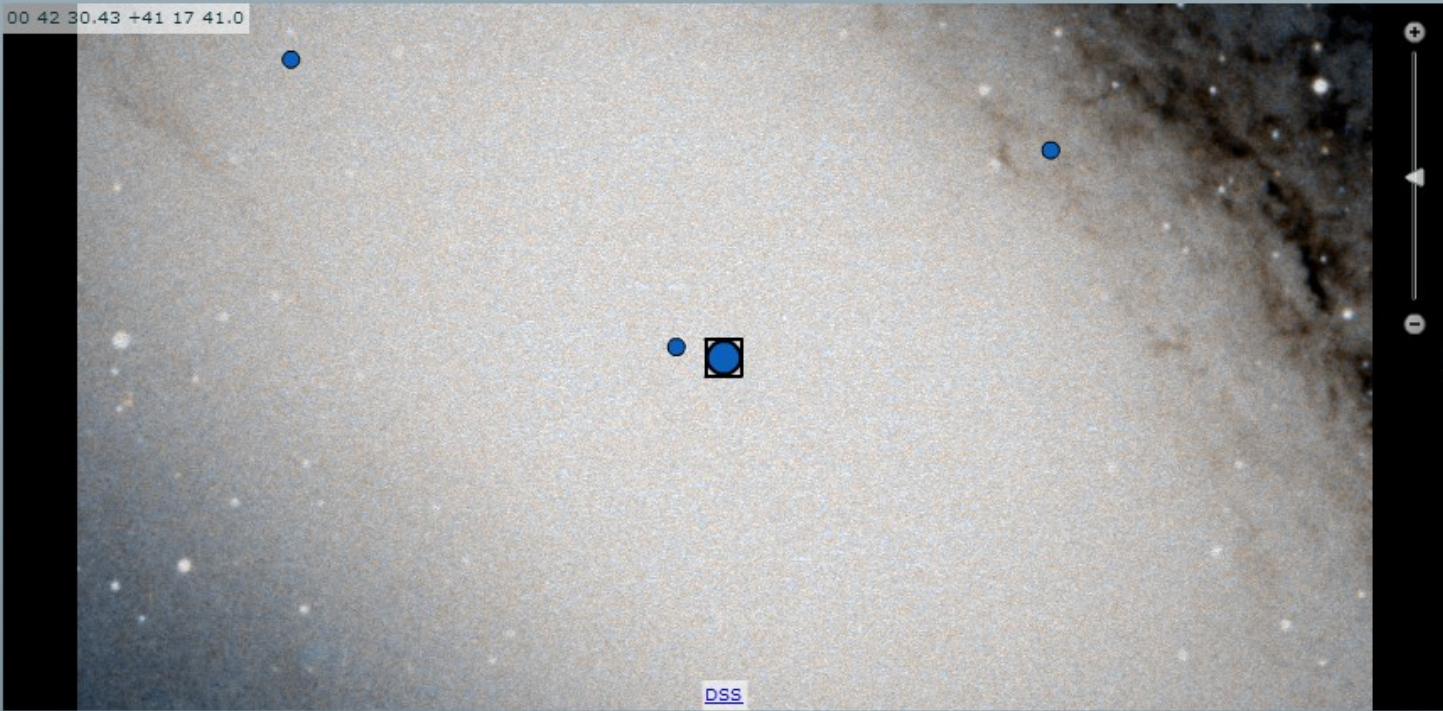
M51 | 22 37 04.29 +34 24 58.5

 M 31

 M 1

 Horsehead

00 42 30.43 +41 17 41.0

DSS

Objects options

☞ Tooltips activated

select: all | none

- Galaxy (8)
- Star (846)
- Nebula, PN, SNR (285)
- HII region
- IR object (1)
- UV object (3)
- Other types (857)
- Radio, HI, Maser (26)
- X-ray object (170)

Data

TYPE	OTYPE	MAIN_ID	RA	DEC	B	V	R	J	K	SP_TYPE	PMRA	PMDEC	BIBLIST	MAJ
Galaxy	Galaxy	M_31	00 42 44.330	+41 16 07.50	4.36	3.44		2.094	0.984				7748	129
Galaxy	PartofG	NAME P2B_CLUSTER	00 42 44.34	+41 16 08.5									35	
Galaxy	PartofG	[LFG93] P1	00 42 44.37	+41 16 08.9									34	
Galaxy	PartofG	[LFG93] P3	00 42 44.34	+41 16 08.5									13	
Galaxy	Galaxy	M31GC J0042227+411804	00 42 26.65	+41 18 04.6	19.15	17.17	16.92	14.738	13.454				10	
Galaxy	AGN_Candidate	2MASS J00424684+4116146	00 42 46.84	+41 16 14.7									10	

Další zdroje

- Skyview – zobrazí snímek objektu v dané frekvenci
- NASA – zdroj dat všeho druhu (od obrázků z Hubbleova teleskopu po výpočet X-Ray Background daného objektu)
- MAST Portal – všechna dostupná pozorovaná data (spektra, fotografie,...) na jednom místě. Vše se dá prohlížet stahovat, analyzovat.

MAST

Select Collection: All MAST Observations

Portal v1.6.9...

Start Page MAST: T Tau MAST: M60

532 Total Rows

Filters

Clear Filters Edit Facets... Help...

All Checked Unchecked

Filter All Record Fields

Product Type

Order Values by Count

- calibration (34 of 34)
- image (265 of 265)
- spectrum (233 of 233)

Mission

Order Values by Count

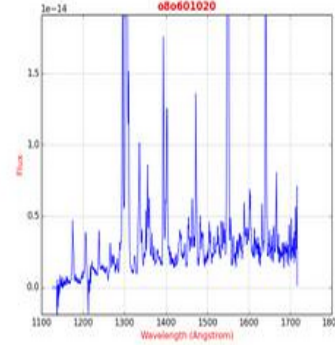
- FUSE (1 of 1)
- HST (482 of 482)

Act	
17	
18	
19	

Details: MAST: T Tau - T-TAU

Summary Details

T-TAU - O80601020

Publisher: undefined
Collection: HST
Instrument: STIS/FUV-MAMA
Obs ID: O80601020
Exposure Time: 2870 (s)
Proposal PI: CALVET
Proposal ID: [9785](#)

AstroView

04:21:59.420 +19:32:06.40 RA DEC
04:21:59.420 +19:32:06.40 hhhmss/deg

Target M
T-TA

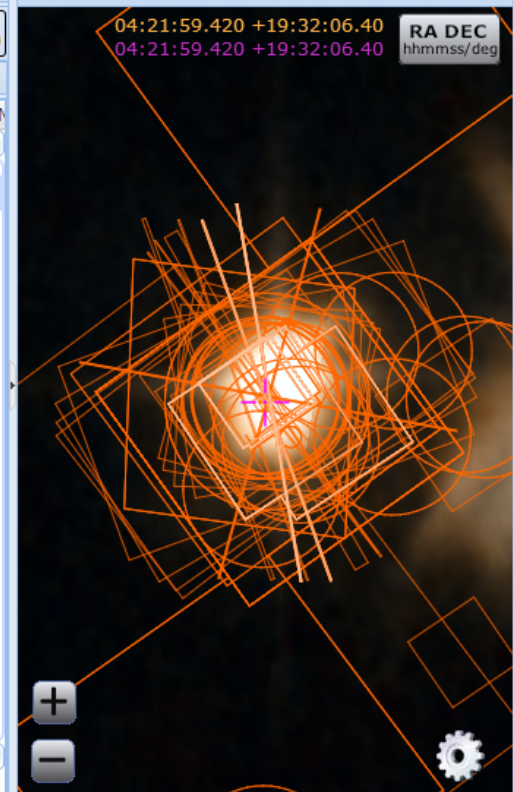
HD28

HD28

HD28

+

-

532 Total Rows

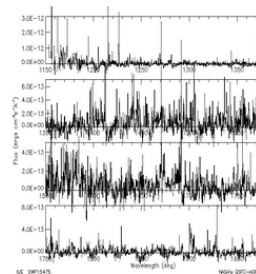
Table View

Actions	Preview

Details: MAST: T Tau - HD 284419

Summary Details

HD 284419 - swp15475

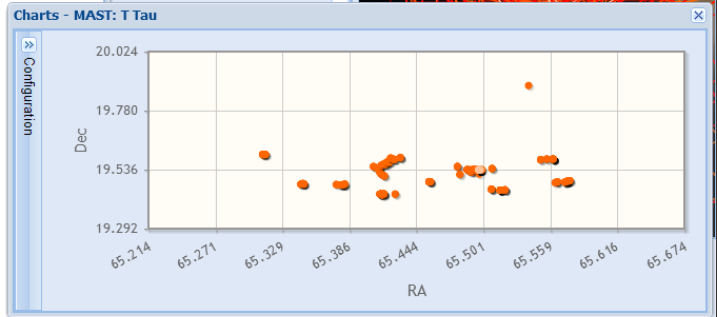
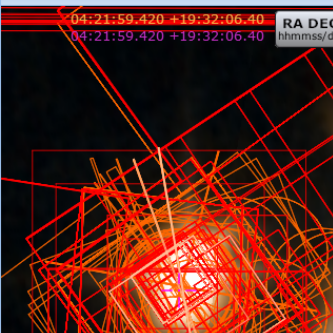

Publisher: undefined
Collection: IUE
Instrument: SWP
Obs ID: swp15475
Exposure Time: 53398.75 (s)
Proposal PI: Lee W. Hartmann
Proposal ID: [MLDLH](#)

NGC 1555

Footprints: All

03010 04:21:

arXiv.org

- Vznik v roce 1991.
- Databáze volně dostupných preprintů z fyziky, matematiky, astronomie a dalších oborů.
- Každý měsíc tisíce nových článků.
- Lze v nich vyhledávat, stahovat je a pracovat s nimi.
- Ve výuce tak můžeme používat nejaktuálnější data a zároveň ukázat, jak vypadají výstupy fyzikální či astronomické vědy.
- Je nutný předvýběr zajímavých a dostupných textů.

Wiki

Wiki koncept

- Wikipedia: otevřená encyklopedie kvalitou srovnatelná s Britannicou
- Vlastní značkovací jazyk
- Klíčová je vazba mezi jednotlivými dokumenty ale i práce s metadaty
- Specifické řízení komunit včetně rozhodovacích procesů
- Kdokoli může editovat cokoli (to už dnes úplně neplatí)
- Aby to celé fungovalo, je třeba mít dobrá pravidla a hodně přispěvatelů
- MediaWiki aj.
- Studenti píší Wikipedii, Senioři píší Wikipedii

Nelineární učení

- Jako Wikipedie?
- Jako myšlenková mapa?
- Jako kurátorský přístup?
- ...
- Kuratorstvi.cz
- Hypephysics
- Kreativní slovník

Hodnocení

Jestliže má člověk na něco nového skutečně přijít, nestačí mu jen formální hodnocení důvěryhodnosti dokumentů nebo kritická práce s nimi, ale je třeba, aby k tomu přidal ještě jeden krok - formuloval vlastní hypotézy a adekvátním způsobem je testovat. Na to je těsně navázán požadavek na metodologické uchopení zvoleného tématu. Jistě není třeba, aby byl každý dobrým výzkumníkem, ale alespoň rámcová znalost metod a schopnost jejich využití, je zcela zásadní.

Moderní technologie v tomto ohledu mohou přinášet jak nové objekty zájmu (jak funguje online vzdělávání, co dělá člověk během čtení učebního materiálu), tak také nové metody získávání dat a jejich interpretace či vizualizace výsledků. Trend akcentující **evidence based learning** je jednoznačný a jeho prvky lze doporučit při libovolné edukační aktivitě.

Člověk by měl být schopen **kritického posouzení** textu či jiného obsahu, případně jeho racionálního a věcného komentování. Právě rozvoj **argumentačních dovedností** a schopnosti **diskutovat je v online prostředí**, kde s diskusemi pracují v podstatě všechny sociální sítě či weby, mimořádně důležitý.

S tím souvisí koncept **designového myšlení**, které se může uplatnit jak při vývoji jednotlivých vzdělávacích nástrojů, tak také **při práci s myšlením jedince**. V řadě případů je postně efektivnější a lepší opustit normativní koncepty myšlení ("já nejlépe vím, co druzí potřebují") a věnovat se **prototypování a testování**, tedy procesu, kdy postupnou iterací dostáváme stále lepší výsledek.

Z hlediska návrhu uživatelského designu je důležité vycházet z poznatků **UX** (například **nenutit uživatele přemýšlet**) a především respektovat zásady heuristické použitelnosti. **Nielsen sestavil sadu pravidel**, které umožňují testovat web nebo aplikaci z hlediska logiky ovládání, pochopitelnosti a pocitu bezpečí uživatele. Základním heuristickým testem by měla projít každá online vzdělávací platforma či aplikace.

Důležitou sadou kompetencí je schopnost pracovat v týmu. Z hlediska psychologického lze **oddělit kooperaci** (spolupráci, kdy má každý jedinec v týmu jasnou a specifickou roli, za kterou může být hodnocen) a **kolaboraci** (všichni jsou zodpovědní za výsledek a případná diference rolí je až možným sekundárním jevem).

Děkuji za pozornost